

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Борис Стоянов,
щатен преподавател в Катедрата по нова и съвременна история на
Историческия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“
и член на научното жури

относно изследователската работа на доц. д-р Александър Михайлов Сивилов, кандидат за заемане на академичната длъжност „професор“ в ПН 2.2 История и археология (Съвременна история: История на САЩ и Латинска Америка), в открит конкурс, обявен за нуждите на Историческия факултет на Софийския университет в Държавен вестник, бр. 99 от 22 ноември 2024 г.

В обявения от Софийския университет конкурс за академичната длъжност „професор“ в областта на американската история участва един кандидат- доц. д-р Александър Михайлов Сивилов. Представените от него документи за допускане и участие в процедурата са изрядни. Те изпълняват разпоредбите на чл. 2б от ЗРАСРБ. Представената справка с минималните национални изисквания също е коректно попълнена. От нея става ясно, че кандидатът покрива нужния брой точки в групите показатели А, Б и В и ги надхвърля в останалите три групи: Г, Д и Е.

Изрядността на документите и наукометричните данни ми дава основание да пристъпя към оценка на изследователската работа на колежата Сивилов.

Доц. д-р Александър Сивилов участва в конкурса с две монографии, четири статии и седем студии. Четири от общо 13-те публикации са на английски език. Двете ранни работи, посветени на Аугусто Пиночет и Салвадор Алиенде (Приложения 12 и 13 от Справката за изпълнението на минималните национални изисквания) според мен не отговарят на високото професионално равнище, което се изискват от един бъдещ професор, както и на стандарта за сериозна научна публикация, за да бъдат оценени тук. Ето защо не приемам тяхното включване в броя точки по показател 7, с което общият

брой точки в Група Г намалява от 245 на 225, но остава над изискуемия минимум от 200 т.

Бързият преглед на останалите публикации прави добро впечатление. Оказва се, че през последните 14 години Александър Сивилев е работил по различни теми, свързани с историята на лявата идея, съветската външна политика, Латинска Америка. Има и материал посветен на дискуссионната тема за септемврийския бунт в България през 1923 г. Тъй като се чувствам най-компетентен в областта на съвременната американска история, ще насоча вниманието си към основния труд, представен в конкурса.

Монографията „Гангстерите на Сухия режим и Голямата депресия в социалната история на САЩ, 1919 – 1936 г.“, излязла от печат през 2025 г., поднася изненада още със своето заглавие. Най-напред то обозначава ново поле на изследователска и преподавателска работа, в което Александър Сивилев навлиза- историята на Съединените щати. Изцяло ново, защото от представените документи (№10а Списък на всички публикации, №10б Списък с публикации за участие в конкурса и №11 Справка за научните приноси от системата „Авторите“ на Софийския университет) е видно, че той няма публикувана статия/студия, няма изнесен доклад на научна конференция/семинар, нито е участвал в проект за американската вътрешна политика, икономика и общество през ХХ в. Доц. Сивилев не чете самостоятелен курс по История на САЩ в бакалавърските и магистърските програми на Университета. Всичко това означава, че той не е апробирал своите идеи пред професионална аудитория и студенти, нито е съобщил резултатите от своите дирения, които да бъдат дискутирани и съответно да ги утвърди или доразработи в настоящата публикация. Ход, който съдържа определен риск.

Следващата изненада е амбицията му да работи в полето на социалната история, изискващо значима предварителна подготовка: теоретична и практическа. На претенцията за писане на социална история заслужава да се обърне по-специално внимание.

Избраният от колегата Сивилев подход е оправдан, доколкото историците отдавна не разглеждат Голямата депресия и нейните последици като изолирано явление. Те изследват ролята им върху промяната в поведението на хората, социалните структури и правителствените политики

чрез проучване на: синдикалното движение и настояванията за повече права на работниците; ролите на половете, свързани със засилената трудова мобилност на мъжете и повишаването на заетостта при жените; регулациите и държавната намеса в живота на обществото; предизвикателствата пред отделните расови общности; бедността; миграцията; намалената раждаемост и др. В същото време желанието на автора да напише социалнаТА история на толкова сложно общество като американското, било то за кратък период от време, е невъзможна цел. Първо, заради еkleктичния характер на този дял от историята и второ поради демонстрираното от автора непознаване на развитието, достиженията и инструментариума му. Всъщност текстът показва, че доц. Сивилов има представа само за първите по-забележими стъпки в правенето на социална история след 1950 г., но по неизвестни причини се въздържа да я съобщи.

Според мен в работата са намерили отражение ранните и вече морално остарели представи за социалната история като начин за обяснение на социалния протест и политическите му изяви, както и на водещата роля на икономиката за промените в обществото. За Ерик Хобсбаум тя започва с изследването на широките проблеми на бедните и ниски класи, за да се стесни до работническите и социалистическите идеи и движения. А за част от кръга на френските Анали не само че стои извън политическата история, но се подчинява на стопанската история, защото производството, търговията и географията формират структурите на социума и определят поведението и динамиката му (Hobsbawm, E. J. (1971) *From social history to History of society* – In: *Daedalus*, vol. C, №1; Woolf, D. (2011) *A Global History of History*).

От друга страна- без отново да е изрично посочено от автора, в текста се усеща силното влияние на идеите на „Новото ляво“ (The New Left) през работите на Хауърд Зин и Робърт Мърин- едни от най-изявените му представители в САЩ и Великобритания. Именно младите американски историци от 60-те до 80-те години на ХХ в. извеждат на преден план темите за семейството, миграциите, градската среда, работата, свободното време, образованието и др. и се интересуват от гледната точка на групи като афроамериканците, промишлените работници, градската беднота, селяните, жените, децата. Те поставят в центъра на вниманието пренебрегнатите и потиснатите и се стремят да пренапишат историята от гледната точка на

обикновените хора, както и да върнат усещането на цели групи от населението, че са субекти на историята и така да провокират активността им. Радикалните историци отхвърлят консенсусната историография от средата на XX в., наблягайки на разнородността на американското общество и представяйки социалния конфликт като устойчива доминанта на американското минало и настояще (Harrison, R. The 'New social history' in America – In: Lambert, P. and Ph. Schofield (2004) *Making History: An introduction to the history and practices of a discipline*). Последното е лийтмотив и на разглежданата монография.

За съжаление постиженията на социалната история от края на XX в. началото на XXI в. не намират място между кориците. Няма го и разбирането, че по своята същност това е интердисциплинарен дял от историята и неговото разработване изисква непрекъснат диалог със социалните и природните науки (социология, културна антропология, психология, криминология, биология и др.). Разкриването на материалните, социални и ментални аспекти на обществото с неговите правила, ритуали, символи, поведение и структури е невъзможно без техния инструментариум: количествени методи, лични дневници, истории, спомени, интервюта и т.н. Както и без доказалия се в практиката метод на case study- описание и анализ на конкретен пример, вкл. с теренна работа. Макар в трета глава да е направена имитация на такъв, той е далече от примера, до голяма степен по обективни причини, на академични върхове като изследването на Лизабет Коен за чикагските работници (Lizabeth Cohen (2014) *Making a New Deal: Industrial workers in Chicago, 1919 – 1939*) и това на Джон Ландеско за член от чикагската банда „42“ (Landesco, J. (1933) *The Life history of a member of the “42” Gang* – In: *Journal of Criminal Law and Criminology*, Vol. XXIII, №6). Съвременната социална история прилича на сфера от микроистории, които не са предназначени да създават обща картина на динамични индустриални общества, като американското от 20-те и 30-те години, каквото пък е намерението на доц. Сивилов.

Въпреки че Сивилов премълчава влиянието на марксизма върху неговата работа, откривам присъствието на идеи от различни направления на тази школа. Към вече изтъкнатата близост с вижданията на учен-марксист като Ерик Хобсбаум и с марксистическата гледна точка на „Новото ляво“ добавям разбирането на автора за произхода на престъпността и ролята на

престъпниците. То е в съзвучие с марксистката интерпретация на Теорията на конфликтите в криминалната социология, според която капиталистическото общество създава условия за развитие на престъпността чрез породените от него неравенства, маргинализация и отчуждение, а гангстерите са специфичен вид обществена съпротива срещу управляващата класа и мизерията или както ги представя Сивилов: спасители, защитници, помощници и съвременни Робинхутовци (Quinney, R. (1970) *The Social Reality of Crime*). Многократно заявената в текста претенция за отхвърляне и пълно ревизиране на „традиционната история“, отговаря на задачата, която марксисткият философ Валтер Бенямин поставя пред историческия материалист „да се дистанцира от традицията“ и „да разглежда историята не по общоприетия начин“ („Относно понятието за история“ – В: Бенямин, В. (2014) *Кайрос*). И най-сетне, повтарящото се твърдение, че „хората със скъпи костюми, лъскави коли и големи пури“ отказват американската мечта на средностатистическия американец се вписва отлично във Вулгарния марксизъм, дефиниран от Карл Попър. Под това определение Попър разбира отклонение в тълкуването на класическия марксизъм, според което различните форми на социална мизерия и нещастие: войни, депресии, безработица, глад наред изобилие, се създават от скрити зад власт, бизнес елит и войнолюбци сили, които, преследвайки печалбата, потискат пролетариата и го лишават от перспектива (Попър, К. (2020) *Отвореното общество и неговите врагове*. Т. 2 *Апогеят на пророчеството: Хегел, Маркс и последиците*).

Затварянето в марксистическите възгледи не е позволило да бъдат отразявани по-съвременни представи и подходи, което в крайна сметка предопределя едноплановия характер на изследването.

Още в началото на увода Александър Сивилов поставя в центъра на своя интерес „борбата на обикновения американец за по-добър живот“, а след това критикува едностранчивостта на „официозната история“ с нейния „официален разказ“. Той обаче не посочва кого има предвид под събирателния образ на обикновения американец, нито обяснява какво разбира под официозна история. На свой ред въвежда прости опозиции полиция срещу работници, армия срещу ветерани, власт срещу социалисти и анархисти, което му е позволило да стигне до също толкова едностранчиви заключения, но с обратен

знак, за много мрачна социална картина и дълбоки разделения в обществото, и да оправдае образа на бандитите като спасители в масовото съзнание. Заявената от него водеща цел е да свърже социалната реалност в САЩ с появата на организираната престъпност и гангстерите (с.9). В действителност обаче той представя историята на Съединените щати през призмата на бунтарския дух на епохата, намерил израз главно в недоволството и протеста на социалните низини и отделни алиенирани общности. Така хората извън закона са поставени в една редица, или по-скоро един фронт, със синдикалното движение и стачкуващите работници, със социалисти, анархисти и комунисти, отстояващи нова визия за бъдещето на Америка, както и с афроамериканците и етническите малцинства, страдащи от развихрилия се американски патриотизъм. Ако изследването бе структурирано проблемно в последователното разглеждане и сравнение на засегнатите групи и отношението на властите към тях, то щеше да има своята изследователска стойност. Щяха да се разкрият и осмислят по-точно отношенията и връзките между хора, процеси и явления, развиващи се в специфични социални условия, но в рамките на общ политически контекст. А преобладаващо дескриптивният стил на повествованието щеше да отстъпи място на аналитичния.

От тази част не става ясно защо 1936 г. е избрана за горна хронологическа граница на изследването. Спомената мимоходом като година на частично възстановяване от Депресията (с.11), тя по същество не е вододел нито в политическата, нито в социалната, нито в криминалната история на САЩ. За сметка на това от краткото запознаване със съдържанието на трите глави се разбира, че книгата не включва нови моменти, теми и интерпретации.

Първа глава, озаглавена „Тъмното лице на Бурните 20 години“, е калейдоскоп на добре познатите проблеми от американската история през 20-те години на ХХ в., разположен между утвърдените в историографията оценки: епоха на динамичния джаз срещу време на депресивния блус. В подредбата и най-вече във вътрешната структура на разработване на отделните теми е следвана традиционната схема на тяхното представяне. Единственото изключение е частта за Червения страх, в която не е включена стачната вълна от началото на периода. Тя е разказана в тази за социалните противоречия, което е по-рядко правения от историците избор, но в случая подсилва

представата за преимуществено социално, отколкото политически мотивирано недоволство.

В иначе богатата откъм процеси и събития глава има съществени липси. Първата е в отсъствието на оценка за наследството на Прогресивистката ера, която залага водещите тенденции в развитието на САЩ през първата трета на XX в., повечето от които Първата световна война само катализира (виж : Klein, M. (2007) *The Genesis of Industrial America, 1870 – 1920*; Katz, M. B. and M. J. Stern. (2000) *One Nation Divisible: What America was and what it is becoming*). Следващата е в отказа да се представи и защити социална стратификация на обществото и разслоението в работническите среди, загубили своята хомогенност от XIX в. Всяка от групите на red neck, blue-collar, white-collar работници / фермери и селяни, които не притежават земя, има различни нужди, интереси, статус, стандарт на живот и отношение към политиката. От работата на Сивилов не става ясно каква част от хората на наемния труд са класически тип пролетариат и каква е социалната мобилност от долната към средната класа, защото в последната влизат не само представителите на новия феномен на белите якички. Ниските й етажи се попълват от предприемчиви работници, отворили свои бизнеси в условията на икономическа експанзия. Оттук и неяснотата колко е голяма и как всъщност е измерена определената от него „изключително малка част“ (с.29) от населението, на която 20-те години носят просперитет и съответно на „широките слоеве от населението“ (с.170), на които той е бил отказан. Намирам за недоказано и другото голямо авторово обобщение за много тежкото положение на работниците след като не е представена динамиката в заплащането на труда (което продължава да е най-високо в сравнение с останалите индустриални държави в света), не са анализирани измененията в структурата на разходите на американските домакинства и не е дадена достатъчно информация за разширяващата се география на консуматорското общество, включващо все повече провинциални жители. (Полезен източник тук е: *Recent Social Trends in the United States: Report of the President’s Research Committee on Social Trends, Vol. II, 1933*)

Появата и ранното развитие на социалния капитализъм (welfare capitalism), характерни за „Бурните 20“, са изцяло пренебрегнати. Текстът не оценява усилията на работодателите да запазят доверието на своите работници

чрез привличането им към ниските нива на управление на предприятията, въвеждане на критерии за кариерно израстване, увеличаване на надниците при повишаване на оборотите, осигуряване при травма и болест, гарантиране на по-добри условия на труд и възможност за отдых, срещу отказ от правото на стачка. Големите корпорации създават синдикални организации като общият им брой надхвърля 400 с близо 1,5 млн. души членска маса. Няма ги още законите за осигуряване на работниците, приети и приложени в почти всички щати именно в този период (Fishback, Pr. And Sh. Cantor (2007) A Prelude to the Welfare State).

Без изясняване на посочените проблеми не може да се отговори изчерпателно на поставените в тази част въпроси защо стачките стихват толкова бързо, основните синдикати се свиват, анархистите остават изолирани, а левицата не завоюва видим политически терен. Към тях следва да се добавят: умереният курс на президентите Хардинг и Кулидж, опасенията на средната класа от агресивните болшевишки идеи за насилствено и тотално преобръщане на обществото, както и нежеланието на мнозинството работници и селяни да влязат в нова гражданска война, етикетизирана като класова.

След 1919 г. в САЩ няма условия за разрастване на крайните течения и за революция на основата на изострен социален конфликт. Американците по категоричен начин показват своята обща неприязън към всякакви прояви на радикализъм: от пацифизма през социализма, анархизма, комунизма до женското движение (Грозев, К. (1998) Съединените американски щати между двете световни войни – В: Сб. Преди и след Желязната завеса). Изключение са само патриотичната ксенофобия и сегрегацията.

Разработването на Сухия режим през призмата на социалната история пък изисква разкриване на сблъсъка на утопизма на американското общество с основополагащия американски принцип на неограничена свобода на инициативата и провалът на Забраната като проект на социално инженерство, който „не вкарва малцинствата в англосаксонския калъп“, но улеснява консолидацията им (Джонсън, П. (1993) Съвременността).

Изложението във втора глава, наречена „Пикът на разделяне на обществото в началото на 30-те години и Голямата депресия“, също не излиза от традиционния шаблон на представяне на безпрецедентната до този момент

криза и промените, които тя предизвиква в САЩ. Единственият структурен проблем, който забелязвам, е че текстът между стр. 215 и стр. 231 не е обособен в отделен параграф с акцент върху Рузвелт и неговата политика. И тук Сивилов остава верен на увлечението си по ефектните, но недоказани обобщения. Така например, на стр. 226 той пише за индиректни чужди влияния върху американската политика, но не привежда аргументи за съществуването им. Посочената референция към труда на Дейвид Кенеди наистина се отнася до набедения в симпатии към фашизма и близък до президента Хю Джонсън, но от текста на Кенеди става ясно, че Джонсън всъщност следва примера на своя идол Бернар Барух, а не на Мусолини.

В заключението на тази част от книгата откривам неверни, спорни и подвеждащи изводи:

На стр. 298 се чете, че „от икономическа гледна точка, би трябвало периодът на Голямата депресия да бъде изтеглен по-рано, вероятно към 1927 г.“. Предложението, което с различна степен на категоричност се среща и на други места в текста, не е иновация, а грешка. Депресията е ясно дефинирана от стопанската наука и следва отношението към нея да е като към утвърден термин. Случилото се през 1927 г. представлява кратка рецесия и до есента на 1929 г. американската икономика не носи белезите на депресията. Съгласен съм, че въвеждането на политиката на „лесни“ пари в краткосрочен план допринася за бума на стоковия пазар и подготвя почвата за по-тежка криза (Friedman, M. and A. J. Schwartz (1993) *A Monetary History of the United States, 1867 – 1960*). Заедно с другите притеснителни процеси в производството, търговията и финансите от втората половина на 20-те години тя формира комплекса от причини довел до Голямата депресия (1929 – 1941 г.) без да е белег на срив преди есента на 1929 г. По този начин обаче акцентът се измества от разбирането за степента на свобода на американската система, което Сивилов negliжира в целия текст. Случилото се е доказателство, че тя е дотолкова либерална, че допуска безпрепятствено развитие на практики и структури, които в крайна сметка я водят до драматични сътресения.

Изводът за отговора на президента Хувър на предизвикателството на Депресията е непълен. Историческата наука отдавна надхвърли схващането, че „неговата икономическа философия е прекалено свързана с идеята за *laissez-*

faire“ (с.299) и го разшири, за да обхване поуките от опита на Хувър като министър на търговията в справянето с рецесията от 1921 – 1922 г., но най-вече да представи и обясни системата за реакция на три нива, която той въвежда: местно и щатско; задействане на вътрешните сили и механизмите за подкрепа и контрол в американското общество; мобилизиране на федералния ресурс като последно средство (Bruner, D. (1979) Herbert Hoover: A public life; Horwitz, St. (2011) Herbert Hoover: Father of the New Deal; Jeansonne, Gl. (2012) The Life of Herbert Hoover: A fighting Quaker, 1929 – 1933).

Подвеждащ е и изводът, че селското стопанство се намира в „перманентна дълбока икономическа криза още от края на Първата световна война“ (с.300), защото така формулиран той оставя в читателя впечатлението за тотален провал на Новия курс в областта. Редно е тук да се уточнени, че след провала ѝ в първия етап на реформите земеделската политика се налага като приоритет за администрацията на Рузвелт във втория период. Положителни сигнали за възстановяване на сектора се наблюдават още през 1937 г., а процесът завършва за четири години, позволявайки на американските фермери да произведат 2,5 пъти повече на годишна база през Втората световна война в сравнение с годините на Първата световна война (Walton, G and H. Rockoff (2014) History of the American Economy).

Твърде пресилено е и заключението, че левите сили са „обезкървени и смазани от властта още през 20-те години“ (с.310), което може да се отнася до страни като Италия, Германия и Испания в междувоенния период, но не и до Съединените щати. Синдикатите и социалистическите формации продължават съществуването и активната си дейност сред промишлените работници. По същия начин комунистическата партия не спира организационния си живот. В годините на Депресията тя дори печели повече симпатизанти, главно от средите на интелигенцията и по малко сред хората на наемния труд. С други думи причините за слабостта на синдикалното и лявото движение следва да се търсят другаде, а не в мерките на властите, още повече че те най-често са в рамките на закона. Това не означава отчуждение на работниците и левите синдикалисти от политиката. Напротив те участват по-активно в нея, но вече чрез Демократическата партия, водени от желанието Новият курс да продължи и защото я разпознават като платформа за демократичен социализъм с голяма

доза социална справедливост (Dubofsky, M. and J. McCartin (2017) Labor in America: A history).

Общото впечатление за система, която поражда кризи, изходът от които изисква висока социална цена и води до неравенства, чието разрастване не може да бъде спряно, е едностранчиво и клиширано. Голямата депресия и Новият курс са доказателство за способността на свободния пазар да се реформира и самокоригира. В условията на демокрация неговият непрекъснато адаптиращ се модел става по-социален, стеснява неравенствата и разширява социалната закрила. Водената от президента Рузвелт политика, която от края на 30-те години вече може да се нарече кейнсианска, има за своя главна цел осигуряване на заетост и следователно доходи на максимален брой граждани, подобряване средата на живот и намаляване на социалните противоречия и недоволство. Все важни социални последици от Депресията и индикатори за нейното значение за промените в американското общество. Нищо от това обаче не е намерило място в работата.

В уводната част на книгата третата глава „Мафия, гангстери и заплахата от социални промени“ е определена като „черешката на тортата“, но в действителност тя поднася най-голямото разочарование. Вместо да бъде сърцевина на изследването, каквото очакване създава заглавието, тази част е по-скоро апендикс. Без изградена солидна връзка с предходните части, тя може безпроблемно да бъде заменена с всяка друга темата. Дали кохерентността на работа нямаше да е по-голяма, ако акцентът в нея бе изместен към това как социалната действителност и недоволство в САЩ са отразени в творчеството на трима американски писатели: Хемингуей, Стайнбек и Фокнър, например?! Най-малкото защото параграфи, свързани с културата, присъстват в предходните глави...

Самата тема е особено подходяща за изследване през призмата на социалната история. Това предполага използване на достиженията и методите на социологията, градската антропология и разбира се криминологията, каквито в настоящия текст липсват. Вместо това той предлага криминална сводка с биографични елементи. Запознаването с живота и престъпната дейност на няколко души- мафиоти и гангстери, обособени в отделни подчасти, в никакъв случай не е работа по метода на case study. Историческият

разказ е затлачен от много ненужна и клиширана информация и е обременен от повторения („Клането на Св. Валентин“ е представено и в трите глави) и устойчиви митове (за къщата на Кларънс Буш, която няма нищо общо с пивоварската фамилия Буш). Рядко е разнообразяван от спорни хипотези, като тази че „животът извън закона е бързия път нагоре в обществото“ (с.409). Макар да е свързан със социалната мобилност, бандитизмът не функционира като социален асансьор в американското общество.

Оставам с впечатлението за набързо писан текст, което според мен обяснява недостатъчния и повърхностен авторов анализ. Както и за многото липси по същество, открити в следващите няколко абзаца.

Организирана престъпност и бандитизъм в Америка съществуват много преди Сухия режим и Голямата депресия. Развитието им обаче не е представено от Сивилов и съответно трудно могат да се уловят разликите в престъпния свят преди и след Първата световна война, а отгук и да се подчертаят новостите на криминалния хоризонт от междувоенния период. Не може да се разбере добре защо обособяването на престъпните групи става по етнически признак (ирландци, евреи, италианци), а градове като Чикаго и Ню Йорк се оформят като бандитски центрове, без да се познава ранния етап от криминалната история на САЩ (Critchley, D. (2009) *The Origin of Organized Crime in America*; Allerfelt, K. (2011). *Crime and the Rise of Modern America: A History from 1865 to 1941*).

Макар неколккратно спомената, теорията на Хобсбаум за социалния бандитизъм (*social banditry*) така и не е обяснена, нещо което можеше да се постигне с лекота чрез синтезирания дебат между Хобсбаум и Блок на страниците на *Comparative Studies in Society and History* (Vol. XIV, № 4, 1972). Социалният бандитизъм обаче не е приложим към мафията и гангстерите от периода. И тук Сивилов се въздържа да впише работата си в теоретична рамка, каквато една професура е редно да притежава. При все че изборът от теории за престъпността и мотивацията на престъпниците е богат: Теория на напрежението, Теория на различните асоциации, Теория на социалното научаване, Теория на етикетирането, Теория на субкултурите, Теория на конфликтите. Според мен от най-голяма полза са изследванията на Чикагската социологическа школа, още повече че един от ранните ѝ представители Джон

Ландеско работи на терен с бандите от времето на Бирените войни. Тя разглежда появата на престъпността в Америка от две конкуриращи се позиции. Според първата мафията е резултат от криминална конспирация, внесена в Америка от Южна Италия, а втората я обяснява с присъщи на американското общество условия, от които чуждите мигранти се възползват. Техните корени са съответно в теорията за културното отклонение и тази за социалната дезорганизация (Lombardo, R. M. (2013) *Organized Crime in Chicago: Beyond the Mafia*).

Сред важните проблеми, за които изследването дори не намеква, са: структурата, мрежата и рекрута на мафиотските организации; обемът и измеренията на скритата им икономика; американизацията на фамилиите; ролята на традицията и иновацията в престъпната дейност на мафиоти и гангстери; нарастващото обществено недоволство от дързостта на гангстерите и тяхното чувство за безнаказаност, свързано с изменената от Новия курс среда; отношението към левите и синдикалните идеи, лидери, организации.

В тази глава липсва обобщен преглед на действията на федералните власти спрямо организираната престъпност. Тя не отговаря на въпроса защо за правителството мафиотските босове са преди всичко извършители на стопански престъпления. Напомням, че едва през 1951 г. Конгресът признава съществуването на криминалните синдикати и основните им прояви са обявени за федерални престъпления. Оттук отсъствието на обяснение на поведението на Дж. Е. Хувър преди Втората световна война, при все че монографията на С. Рааб, включена в библиографията, дава поне три основателни причини за забавянето и непоследователността в противодействията на ръководителя на ФБР (Raab, S. (2005) *Five Families...*).

Не е направен опит за изграждане на персонален профил на представените в труда водещи мафиоти и гангстери на базата на техните произход, възпитание, среда, качества, слабости, вкусове, нагласи, поведенчески особености, репрезентация.

Никъде не се среща проблематизиране на литературата. Не е представен нито един историографски дебат по съществен проблем от криминалната история на САЩ и съответно не е заявена авторовата позиция по него. Самата работа на доц. Сивилов с източниците поставя редица въпросителни. Най-

сериозните от тях са породени от почти пълното припокриване на части от параграфите за Ал Капоне и Бони и Клайд от текста на глава трета със секции от статиите за споменатите исторически личности от английската версия на електронната енциклопедия Уикипедия. Подробна справка за сходствата правя след своето заключение, както и прилагам в пълен обем двете статии от Уикипедия в техния вариант към 16 март 2025 г.

Заключение:

Книгата на Александър Сивилов „Гангстерите на Сухия режим и Голямата депресия в социалната история на САЩ, 1919 – 1936 г.“, с която той участва в обявения конкурс, не е социална история на Америка от периода на 20-те и 30-те години на ХХ в., нито представя и анализира убедително ролята на организираната престъпност и гангстерите в американското общество. Тя няма приносен характер и прилича по-скоро на лекционен курс, фокусиран върху бедните и маргинализираните прослойки и формите на техния социален протест. От нея личи, че кандидатът не познава в дълбочина криминалната история на Съединените щати отвъд позитивното описание на общоизвестни факти и личности. Начинът му на боравене с източниците в определени части от текста е непрофесионален. Всичко това ми дава основание да препотвърдя мнението си от Катедрения съвет от 10 септември 2024 г., че една професура е много повече от въпрос на точки и че колегата Сивилов още не е готов за нея. Като сега по-уверено и обосновано изразявам становище, че на този етап доц. д-р Александър Михайлов Сивилов не следва да заеме академичната длъжност „професор“ по американска история в Историческия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Забелязани сходства на части от текста на трета глава от монографията със статии от английската версия на електронната енциклопедия Уикипедия:

Ал Капоне

стр. 334-335

<p>Роднини на музикантите Милт Хинтън и Лайнъл Хамптън работят за него в южната част на Чикаго. Като почитател на джаза, Капоне веднъж моли кларинетиста Джон Додс да изсвири едно парче, което той не знае. Капоне къса през средата банкнота от 100 долара, дава на Додс едната половина и му казва, че ще получи другата, когато научи парчето... Изпраща двама бодигардове да придружат джаз пианиста Ърл Хайнс по време на негово турне и да се грижат за сигурността му. (995)</p>	<p>jazz musicians Milt Hinton and Lionel Hampton had uncles who worked for Capone on Chicago's South Side. A fan of jazz as well, Capone once asked clarinetist Johnny Dodds to play a number that Dodds did not know; Capone split a \$100 bill in half and told Dodds that he would get the other half when he learned it. Capone also sent two bodyguards to accompany jazz pianist Earl Hines on a road trip.^[41]</p>
--	--

В двата текста позоваването е на един и същи източник книгата на Томас Брадърс, като при Сивилов това е единствената ѝ употреба.

стр. 336-337

<p>Белкастро е обвинен в убийството на адвоката Октейвиус Гренъди, афроамериканец, който се противопоставя на кандидата на Томпсън сред чернокожите избиратели. Гренъди е преследван по улиците от коли с въоръжени мъже в изборния ден, преди да бъде застрелян. Четирима полицаи са сред обвинените заедно с Белкастро, но всички обвинения са свалени, след като ключови свидетели оттеглят своите показания. (1002)</p>	<p>Belcastro was accused of murdering lawyer Octavius Granady, an African-American, who challenged Thompson's candidate for the Black vote, and was chased through the streets on polling day by cars of gunmen before being shot dead. Four policemen were among those charged along with Belcastro, but all charges were dropped after key witnesses recanted their statements.</p>
---	---

Позоваването на Гъс Руссо е единствено за целия текст.

стр. 337-338

<p>Снимките на убитите шокират обществото и разрушават репутацията на Капоне. Само след дни Капоне получава призовка да даде показания пред съда в Чикаго за нарушения на федералния закон за Сухия режим, но той твърди, че е твърде болен, за да се яви (1005).</p>	<p>Photos of the slain victims shocked the public and damaged Capone's image. Within days, Capone received a summons to testify before a Chicago grand jury on charges of federal Prohibition violations, but he claimed to be too unwell to attend.^[71]</p>
---	---

Двата текста използват монографията на Лаурънс Бергрийн. В книгата на Сивилов това е единственото позоваване на нея, при все че тя е подробно и често цитирано изследване на живота на Ал Капоне. В нея се съдържат много детайли, които, ако бяха прочетени, най-вероятно щяха да направят тази част от работата да изглежда по-различно.

стр. 338

<p>През май 1929 г. един от неговите бодигардове, Франк Рио, разкрива заговор, в който участват трима от хората му: Алберт Анселми, Джон Скализе и Джоузеф Джюнта. Те са убедени от Джо Айело да свалят Капоне и да поемат контрола над Чикагската групировка. По-късно Капоне пребива мъжете с бейзболна бухалка и заповядва на бодигардовете си да ги застрелят. Историци като Дейрде Бър (1006) и Уилям Елиът Хейзългроув (1007) поставят под съмнение достоверността на тази история. От друга страна, Джордж Майер, сътрудник на Капоне, твърди, че е присъствал както на планирането, така и на самото събитие. (1008)</p>	<p>In May 1929, one of Capone's <u>bodyguards</u>, <u>Frank Rio</u>, uncovered a plot by three of his men; <u>Albert Anselmi</u>, <u>John Scalise</u> and <u>Joseph Giunta</u>. They had been persuaded by Aiello to depose Capone and take over the Chicago Outfit.^[74] Later on, Capone beat the men with a <u>baseball bat</u> and then <u>ordered</u> his bodyguards to shoot them... Deirdre Bair, along with writers and historians such as William Elliot Hazelgrove, have questioned the veracity of the claim.^{[75][76]}... George Meyer, an associate of Capone's, also claimed to have witnessed both the planning of the murders and the event itself.^[3]</p>
--	--

Цитираните от Сивилов три изследвания са използвани от него само тук и са изписани по начина, по който и в Уикипедия, вкл. и това, че единствено при Бър не са посочени страници. Ако неговата книга бе използвана, щеше да стане ясно, че авторът поставя под съмнение физическото присъствие на Ал Капоне на мястото на убийството и привежда логични аргументи. (Bair, D. (2016) *Al Capone: His Life, legacy and legend*. P. 269-271 epub)

стр. 338

<p>През 1930 г. като научава за продължаващите заговори на Айело срещу него, Капоне решава окончателно да го елиминира. Седмици преди смъртта на Айело, хората на Капоне планират убийството му и го проследяват до Рочестър, Ню Йорк, където той има връзки с мафиотския бос Стефано Магадино от Бъфало. Но Айело се връща в Чикаго преди планът да бъде изпълнен. Айело, измъчен от нуждата постоянно да се крие и от убийствата на няколко от неговите хора, се установява в апартамента на касиера на Сицилианския съюз Паскуале Престоджакомо.</p> <p>На 23 октомври, докато излиза от сградата на Престоджакомо, за да влезе в такси, човек от прозорец на втория етаж на съседна сграда започва да стреля по Айело с автомат. Айело е прострелян поне 13 пъти, преди да падне от стъпалата на сградата и да опита да се измъкне зад ъгъла. Там той попада в обсега на втори убиец с автомат, който се е скрил на третия етаж на друга сграда (1009). Мафиотът умира на място.</p>	<p>In 1930, upon learning of Aiello's continued plotting against him, Capone resolved to finally eliminate him.^[51] In the weeks before Aiello's death, Capone's men tracked him to Rochester, New York, where he had connections through Buffalo crime family boss Stefano Magaddino, and plotted to kill him there, but Aiello returned to Chicago before the plot could be executed.^[78] Aiello, angstridden from the constant need to hide out and the killings of several of his men,^[79] set up residence in the Chicago apartment of Unione Siciliana treasurer Pasquale "Patsy Presto" Prestogiacomo at 205 N. Kolmar Ave.^{[51][80]} On October 23, upon exiting Prestogiacomo's building to enter a taxicab, a gunman in a second-floor window across the street started firing at Aiello with a submachine gun.^{[51][80]} Aiello was said to have been shot at least 13 times before he toppled off the building steps and moved around the corner,^[81] attempting to move out of the line of fire. Instead, he moved directly into the range of a second submachine gun positioned on the third floor of another apartment block, and was subsequently gunned down.^{[51][80]}</p>
--	---

В текста на Сивилов присъства само една бележка, която отговаря и на бел. 80 от текста на онлайн статията. Тя не отразява информацията в първия от двата абзаца.

Al Capone

https://en.wikipedia.org/wiki/Al_Capone

последно посетен на 16 март 2025 г.

Бони и Клайд.

стр. 349

Групата успява да избяга, но изоставя почти всичко в апартамента, включително оръжия, стихотворение, написано от Бони и фотоапарат с непроявени филми. Полицията проявява филмите в *The Joplin Globe* (1048) и открива множество снимки на Бароу, Паркър и Джоунс, позиращи и насочили оръжие един към друг. Снимките и стихотворението са разпространени в медиите, включително известната снимка на Бони с пура в устата и с пистолет в ръката.

The group escaped the police at Joplin, but left behind most of their possessions at the apartment, including Buck's parole papers (three weeks old), a large arsenal of weapons, a handwritten poem by Bonnie, and a camera with several rolls of undeveloped film.^[45] Police developed the film at *The Joplin Globe* and found many photos of Barrow, Parker, and Jones posing and pointing weapons at one another.^[46] The *Globe* sent the poem and the photos over the newswire, including a photo of Parker clenching a cigar in her teeth and a pistol in her hand.

стр. 350-351

Целият последен абзац на стр. 350 и текста на стр. 351 без последните четири изречения съвпадат напълно със секцията, озаглавена *Platte city*, от статията в английската версия на електронната енциклопедия Уикипедия.

In July 1933, the gang checked in to the Red Crown Tourist Court^[63] south of Platte City, Missouri. It consisted of two brick cabins joined by garages, and the gang rented both.^[63] To the south stood the Red Crown Tavern, a popular restaurant among Missouri Highway Patrolmen, and the gang seemed to go out of their way to

draw attention.^[64] Blanche registered the party as three guests, but owner Neal Houser could see five people getting out of the car. He noted that the driver backed into the garage "gangster style" for a quick getaway.^[65]

Blanche paid for their cabins with coins rather than bills, and did the same later when buying five dinners and five beers.^{[66][notes 8]} The next day, Houser noticed that his guests had taped newspapers over the windows of their cabin; Blanche again paid for five meals with coins. Her outfit of [jodhpur](#) riding breeches^[67] also attracted attention; they were not typical attire for women in the area, and eyewitnesses still remembered them 40 years later.^[65] Houser told Captain William Baxter of the Highway Patrol, a patron of his restaurant, about the group.^[63]

Barrow and Jones went into town^[notes 9] to purchase bandages, crackers, cheese, and [atropine sulfate](#) to treat Parker's leg.^[68] The druggist contacted Sheriff [Holt Coffey](#), who put the cabins under surveillance. Coffey had been alerted by Oklahoma, Texas, and Arkansas law enforcement to watch for strangers seeking such supplies. The sheriff contacted Captain Baxter, who called for reinforcements from [Kansas City](#), including an [armored car](#).^[63] Sheriff Coffey led a group of officers toward the cabins at 11 p.m. on July 20, 1933, armed with [Thompson submachine guns](#).^[69]

In the gunfight that ensued, the officers' .45 caliber Thompsons proved no match for Barrow's .30 caliber BAR, stolen on July 7 from the [National Guard](#) armory at [Enid, Oklahoma](#).^[70] The gang escaped when a bullet short-circuited the horn on the armored car^[notes 10] and the police officers mistook it for a cease-fire signal. They did not pursue the retreating Barrow vehicle.^[63]

The gang had evaded the law once again, but Buck had been wounded by a bullet that blasted a large hole in the bone of his forehead and exposed his injured brain. Blanche was also nearly blinded by glass fragments.^{[63][71]}

стр. 351-352

В крайна сметка успява да намери скривалище в Дексфийлд парк – изоставен увеселителен парк до Декстър, Айова, на 21 юли 1933 г. Бък е в полусъзнание, понякога говори и яде, но тежката рана на главата му и загубата на кръв са толкова сериозни, че Бароу и Джоунс започват да му копаят гроб. Местните жители забелязват окървавените им превръзки. Те известяват полицията, която скоро се досеща, че става дума за бандата на двамата. На 24 юли полицаи и около 100 зрители обграждат групата, след което започва престрелка... Той загива от раната в главата и пневмония след операция пет дни по-късно в болница Кингс Дотърс в Пери, Айова.

The Barrow Gang camped at Dexfield Park, an abandoned [amusement park](#) near [Dexter, Iowa](#), on July 24, 1933.^{[2][72]} Buck was sometimes semiconscious, and he even talked and ate, but his massive head wound and loss of blood were so severe that Barrow and Jones dug a grave for him.^[73] Residents noticed their bloody bandages, and officers determined that the campers were the Barrow Gang. Local police officers and approximately 100 spectators surrounded the group, and the Barrows soon came under fire.^[72] ... Buck died of his head wound and [pneumonia](#) after surgery five days later at Kings Daughters Hospital in [Perry, Iowa](#).^[72]

стр. 352

През следващите шест седмици оцелелите членове на бандата се движат далеч от обичайния район на действие- на запад до Колорадо, на север до Минесота и на югоизток до Мисисипи, като продължават да извършват въоръжени обираи. На 20 август Бароу и Джоунс ограбват въоръжен склад в Платвил, Илинойс, като се сдобиват с три BAR автомата, пистолет и голямо количество мунициии. В началото на септември бандата решава да се върне в Далас, за да види семействата си за първи път от четири месеца. Джоунс се разделя с тях и заминава за Хюстън, където се е преместила майка му. На 16 ноември той е арестуван без инциденти и върнат в Далас. (1059) През есента Бароу извършва няколко обира с местни съучастници, докато семейството му и това на Паркър се грижат за нея заради тежките изгаряния.

For the next six weeks, the remaining perpetrators ranged far afield from their usual area of operations, west to [Colorado](#), north to Minnesota, southeast to [Mississippi](#); yet they continued to commit armed robberies.^{[74][notes 11]} They restocked their arsenal when Barrow and Jones robbed an armory on August 20 at [Plattville, Illinois](#), acquiring three BARs, handguns, and a large quantity of ammunition.^[75]

By early September, the gang risked a run to Dallas to see their families for the first time in four months. Jones parted company with them, continuing to [Houston](#) where his mother had moved.^{[2][72][notes 12]} He was arrested there without incident on November 16, and returned to Dallas. Through the autumn, Barrow committed several robberies with small-time local accomplices, while his family and Parker's attended to her considerable medical needs.^[76]

стр. 354

Тексаският департамент на затворите се свързва с бившия капитан на тексаските рейнджъри Франк Хеймър и го убеждава да преследва бандата на

Бароу (1065). Хеймър е пенсиониран, но все още има валидни документи, за да се включи в лова на хора. Той приема задачата като офицер в тексаската пътна полиция, вторично назначен като специален следовател към затворническата система, с конкретна задача да унищожи бандата на Бароу.

The Texas Department of Corrections contacted former [Texas Ranger Captain Frank Hamer](#) and persuaded him to hunt down the Barrow Gang. He was retired, but his commission had not expired.^[79] He accepted the assignment as a [Texas Highway Patrol](#) officer, secondarily assigned to the prison system as a special investigator, and was given the specific task of taking down the Barrow Gang.

стр. 354-355

До май 1934 г. Бароу има 16 издадени заповеди за арест за множество престъпления, включително обири, кражби на коли, бягства от затвора, нападения и 12 убийства в четири щата (1067). Рейнджърът Хеймър открива, че бандата се движи по кръгова схема в пет щата в Средния Запад, възползвайки се от правилото за „щатските граници“, което забранява на служители на реда да преследват бегълци извън тяхната юрисдикция. Бароу е предвидим в движенията си, затова Хеймър чертае маршрута му и предвижда къде ще отидат. Рейнджърът ясно разбира, че Бони и Клайд често посещават роднини, както и свои приятели. В този момент те планират да посетят семейството на Метвин в Луизиана. Без знанието на Хеймър, Бароу определя дома на родителите на Метвин като място за среща, ако бандата бъде разделена. Метвин се разделя с останалата част от групата в Шривпорт...

Групата на Хеймър се заема със задачата. Тя включва шестима души: тексаските полицаи Хеймър, Хинтън, Алкрон и Б.М. „Мейни“ Голт, както и луизианските им колеги Хендерсън Джордан и Прентис Морел Оукли.

By May 1934, Barrow had 16 warrants outstanding against him for multiple counts of robbery, auto theft, theft, escape, assault, and murder in four states.^[97] Hamer, who had begun tracking the gang on February 12, led the posse. He had studied the gang's movements and found that they swung in a circle skirting the edges of five mid-western states, exploiting the "state line" rule that prevented officers from pursuing a fugitive into another jurisdiction. Barrow was consistent in his movements, so Hamer charted his path and predicted where he would go. The gang's itinerary centered on family visits, and they were due to see Methvin's family in Louisiana. Unbeknownst to Hamer, Barrow had designated Methvin's parents' residence as a rendezvous in case they were separated. Methvin had become separated from the rest of the gang in [Shreveport](#). Hamer's posse was composed of six men: Texas

officers Hamer, [Hinton](#), Alcorn, and B.M. "Maney" Gault, and Louisiana officers Henderson Jordan and Prentiss Morel Oakley.^[98]

стр. 356

Бони и Клайд желаят да бъдат погребани един до друг, но семейство Паркър не позволява това. Майка ѝ иска да изпълни последното ѝ желание (1073) – да бъде върната у дома, но тълпите, обградили дома на семейството, правят това невъзможно. Над 20 000 души присъстват на погребението на Бони Паркър, а семейството ѝ изпитва трудности да достигне до гроба (1074). Погребалната церемония е на 26 май. Цветя пристигат от всички краища на страната, включително и картички, приписвани на Прити Бой Флойд и Джон Дилинджър. Най-големият венец е изпратен от група продавачи на вестници от Далас; внезапната смърт на Бони и Клайд продава 500 000 вестника само в Далас (1075). Паркър е погребан в гробището „Фиштрап“, но през 1945 г. тялото ѝ е преместено в новото гробище „Краун Хил“ в Далас.

Bonnie and Clyde wished to be buried side by side, but the Parker family would not allow it. Her mother wanted to grant her final wish to be brought home, but the mobs surrounding the Parker house made that impossible.^[114] More than 20,000 attended Parker's funeral, and her family had difficulty reaching her gravesite.^[114] Parker's services were held on May 26.^[111] Allen Campbell recalled that flowers came from everywhere, including some with cards allegedly from [Pretty Boy Floyd](#) and [John Dillinger](#).^[111] The largest floral tribute was sent by a group of Dallas city [newsboys](#); the sudden end of Bonnie and Clyde sold 500,000 newspapers in Dallas alone.^[115] Parker was buried in the Fishtrap Cemetery, although her body was moved in 1945 to the new Crown Hill Cemetery in [Dallas](#).^[111]

Тук следва да се уточни, че майката на Бони Паркър НЕ изпълнява последното ѝ желание, така както самата Бони го е заявила в прословутото тристишие от нейната поема за любовта ѝ с Клайд Бароу.

стр. 357

Хиляди хора се събират пред двете погребални агенции в Далас, надявайки се да видят телата. Частната погребална церемония на Бароу се провежда по залез слънце на 25 май. Той е погребан в гробището „Уестърн Хайтс“ в Далас, до брат си Марвин. Двамата имат общ гранитен надгробен камък с техните имена и епитафия, избрана от Клайд: „Замина, но не е забравен“.

Американската национална застрахователна компания в Галвестън, Тексас, изплаща животозастрахователните полици на Бароу и Паркър в пълен

размер. След това обаче политиката на изплащане се променя, за да изключи случаите на смърт, причинена от престъпни действия на застрахования.

Шестимата членове на групата за преследване трябва да получат една шеста от наградата. Шерифът на Далас – Шмид – обещава на Хинтън, че това ще възлиза на около 26 000 долара, но повечето организации, обещава средства за наградата, не спазват ангажиментите си. В крайна сметка всеки от полицаите получава по 200,23 долара за усилията си и събират сувенири от местопрестъплението, които по-късно продават (1076)

Thousands of people gathered outside both Dallas funeral homes, hoping for a chance to view the bodies. Barrow's private funeral was held at sunset on May 25.^[111] He was buried in Western Heights Cemetery in Dallas, next to his brother Marvin. The Barrow brothers share a single granite marker with their names on it and an epitaph selected by Clyde: "Gone but not forgotten."^[116]

The [American National Insurance Company of Galveston, Texas](#), paid the life insurance policies in full on Barrow and Parker. Since then, the policy of payouts has changed to exclude payouts in cases of deaths caused by any criminal act by the insured.^[117]

The six men of the posse were each to receive a one-sixth share of the reward money. Dallas Sheriff Schmid had promised Hinton that this would total some \$26,000,^[118] but most of the organizations that had pledged reward funds reneged on their pledges. In the end, each lawman earned \$200.23 for his efforts and collected memorabilia.^[119]

Източникът, посочен от Сивилов, е използван само тук и без да са указани страници. В книгата на Гуин разказът за погребението и наградата е част от две глави: 40. Well, We Got Them и 41. Consequences (Guinn, J. (2009) Go Down Together...)

Bonnie and Clyde

https://en.wikipedia.org/wiki/Bonnie_and_Clyde

последно посетен на 16 март 2025 г.

16 март 2025 г.

София

(доц. д-р Борис Стоянов)